

واحد آموزش سلامت

آنچه درباره ی فاویسم باید بدانید (محتوای آموزش به بیمار)

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان
مرکز آموزشی، درمانی و پژوهشی
۱۲ شهریور رشت

۱- بیماری فاویسم چیست ؟

بروز یک کم خونی حاد به دنبال مصرف باقلا، در افرادی که کمبود آنزیم گلوکز-۶-فسفات دهیدروژناز دارند و این یک بیمار ژنتیکی و ارثی است و بیشتر در پسرها این بیماری دیده می شود.

۲- بیماری فاویسم چه علایمی دارد؟

ممکن است در دوره نوزادی با زردی نمایان بشود اما به صورت معمول، حدود ۲ تا ۳ روز بعد از مصرف باقلا در کودکان ایجاد کم خونی کرده و ممکن است با علایم زیر همراه باشد:
تهوع و استفراغ، دل درد، تب، رنگ پریدگی، زرد شدن سفیدی چشم و پر رنگی ادرار که می تواند به رنگ چای باشد.

۳- آیا شدت بروز علایم بیماری به میزان کمبود این آنزیم در بدن ارتباط دارد ؟

بله - شدت کمبود این آنزیم در افراد متفاوت است و هرچه شدت کمبود این آنزیم بیشتر باشد، شدت علایم نیز بیشتر خواهد بود. اگر به صورت همزمان بیماری عفونی نیز وجود داشته باشد عفونت باعث شدیدتر شدن علایم می شود.

۴- بیماری فاویسم چگونه تشخیص داده می شود؟

با بررسی سطح آنزیم گلوکز-۶-فسفات دهیدروژناز در بدن (از طریق آزمایش خون) در بیماری که علائم بالینی بیماری را داشته باشد.

۵- آیا بیماری فاویسم قابل درمان است؟

بیماری فاویسم یک نقص ژنتیکی است که از ابتدای زندگی تا پایان عمر با انسان خواهد بود، اما علائم این بیماری فقط در شرایط خاص بروز می کند (به دنبال مصرف باقلا و در معرض قرار گرفتن برخی مواد شیمیایی، غذایی و دارویی). بنابراین نقص آنزیم قابل درمان نیست اما با رعایت یک سری از نکات می توان از بروز علائم پیشگیری کرد.

۶- به غیر از باقلا چه مواد غذایی یا دارویی می تواند علائم مشابه فاویسم در این افراد ایجاد نماید؟

به غیر از باقلا مواد غذایی محدودی مانند بلوبری نیز می توانند در این افراد کم خونی ایجاد بکنند. مواد شیمیایی مانند نفتالین و برخی داروها مانند کوتریموکسازول - نالیدیکسیک اسید- نیتروفورانتویین - هیدروکسی کلروکین و پیرماکین نیز در بروز بیماری نقش دارند، بنابراین بهتر است والدین کودکان مبتلا به بیماری فاویسم به هنگام مراجعه به پزشک، حتماً وجود این بیماری را به وی اطلاع بدهند.

۷- آیا استنشاق بو یا گرد باقلا یا عبور از مزرعه باقلا می تواند باعث بروز علائم بیماری فاویسم شود؟

به صورت موردی گزارش شده است ولی به نظر نمی رسد یک فاکتور مهم باشد.

۸- آیا مصرف باقالای پخته نیز باعث بروز علائم بیماری فاویسم می شود؟

مصرف باقلا به هر نوع مانند پخته، کوکو_ فریزری - خشک - تر و خام باعث بروز علائم بیماری می شود. اگرچه در صورت مصرف باقالای تازه و سبزر تر ریسک بروز علائم بیماری بیشتر است.

۹- در صورت بروز علائم بیماری فاویسم در کودکان چه نکاتی توصیه می شود؟

شدت بیماری می تواند خفیف یا شدید باشد پس باید به بیمارستان مراجعه کنند چون در ساعات بعد می تواند دچار کم خونی شوند که حیات آنها را تهدید کند.

۱۰- بیماری فاویسم چگونه کنترل و درمان می شود؟

- با تزریق سرم دفع ادرار افزایش پیدا میکند و با این کار از یکسری مشکلات کلیوی پیشگیری می شود.

- بسته به میزان کم خونی ممکن است بیماران نیازمند تزریق خون شوند.

- مایعات شیرین غیر رنگی (روشن) مصرف شود.

- آزمایشات دوره ای خون و ادرار هر ۶ تا ۱۲ ساعت انجام می شود.

۱۱- حداقل مدت بستری بیماران فاویسمی چقدر است؟

حدود ۳ تا ۴ روز

۱۲- مادران شیرده پس از مصرف باقلا به چه نکاتی باید توجه کنند؟

مواد موجود در باقلا می تواند از شیر مادر به شیرخوار انتقال پیدا کند و اگر شیرخوار نقص این آنزیم را داشته باشد علائم فاویسم در شیرخوار بروز پیدا می کند، پس بهتر است ۷۲-۴۸ ساعت (۲ تا ۳ روز) مادر به شیرخوار شیرمادر ندهد.

۱۳- پس از ترخیص به چه نکاتی در منزل باید توجه کنند؟

-بیماری فاویسم همیشه و تا پایان عمر با کودک خواهد بود پس باقلا به هر نوع (کوکو - خام - پخته و) مصرف نشود.

-استفاده از مکمل اسید فولیک و ویتامین E تا ۲ هفته به بهبودی سریعتر کمک خواهد کرد. یک هفته تا ۱۰ روز بعد، با جواب آزمایشات خون و ادرار مراجعه به پزشک داشته باشند تا وضعیت بیمار مجددا بررسی شود.

منبع:

میرلاشاری ژ، رسولی م. ۱۴۰۰. پرستاری کودکان کودک بیمار. چاپ سوم. تهران: اندیشه رفیع: ۳۰۱ص.

ویرایش: فروردین ۱۴۰۲

بازنگری: مرداد ۱۴۰۳

کارگروه آموزش سلامت بخش خون				
فاطمه پوردقت کار	نادیا مسیپی	دکتر مرسده انشایی	دکتر عادل باقر سلیمی	دکتر بهرام دربندی
سوپروایزر آموزش سلامت	سرپرستار بخش خون	فوق تخصص خون	فوق تخصص خون	فوق تخصص خون